

475 Dışkı ve Selofan Band Örneğinin Parazitolojik İnceleme Sonuçları

Selma Ay, Mustafa Yılmaz, Zülal Aşçı, Handan Barlas

Özet: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji Laboratuvarına başvuran hastalardan alınan 475 dışkı ve selofan band örneği, barsak parazitleri yönünden incelendi. 475 örneğin 263 (% 55.3)'ünde bir veya birden fazla parazit saptandı. Parazitlerden ilk sırayı *Enterobius vermicularis* (% 38.3) alırken bunu sırayla; *Giardia intestinalis* ve *Iodamoeba butschlii* (% 15.3), *Entamoeba coli* (% 11), *Entamoeba histolytica* (% 5.4), *Hymenolepis nana* ve *Chilomastix mesnili* (% 2.1), *Ascaris lumbricoides* ve *Taenia saginata* (% 1.05) izlenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Barsak parazitleri, *Taenia*

Summary: Results of parasitological examinations of 475 faecal and clear cellulose tape specimens. A total of 475 stool specimens and cellophane-tape preparations submitted to Microbiology Laboratory of Fırat University Faculty of Medicine were examined for intestinal parasites. *Enterobius vermicularis* is detected in rate of 38.3%, *Giardia intestinalis* and *Iodamoeba butschlii* 15.3%, *Entamoeba coli* 11%, *Entamoeba histolytica* 5.4%, *Hymenolepis nana* and *Chilomastix mesnili* 2.1% *Ascaris lumbricoides* and *Taenia saginata* 1.05 % .

Key Words: Intestinal parasites, *Taenia*.

Giriş

Ülkemizin değişik yörelerinde, ilkokullarda, yetiştirme yurtlarında, cezaevlerinde, temizlik işçilerinde ve buna benzer farklı toplumlarda, birçok parazitolojik inceleme yapılmıştır (1-11). Direkt dışkı ve selofan bandın birlikte incelenmesi parazitolojilerin tanınmasını artıracaktır. Bu amaçla Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji Laboratuvarına başvuran hastalarda her iki yöntemle parazitolojik inceleme yapılmıştır.

Yöntemler

Dışkı örnekleri plastik, su geçirmez kapaklı dışkı kaplarına alındı. Alınan örnekler bekletilmeden tek preparat yapılarak, direkt yöntemle incelendi. Selofan band örneklerinin uygun biçimde alınmasını sağlamak amacıyla; birinci preparat hasta sahibinin yanında alındı. İnceleme sonucunda helmint yumurtası saptanamayan olgularda, hasta sahibine iki preparat verilerek, evde yapıp getirmesi istendi. Direkt dışkı incelemesinde Lugol solüsyonu, selofan band incelemesinde de ksilolden yararlanıldı.

Sonuçlar

475 direkt dışkı ve selofan band inceleme sonuçları Tablo 1'de gösterilmiştir.

İrdeleme

Ülkemizin değişik yörelerinde, ilkokullarda, yetiştirme yurtlarında, cezaevlerinde, temizlik işçilerinde ve buna benzer farklı toplumlarda, birçok parazitolojik inceleme yapılmıştır (1-11).

Tablo 1. 475 Dışkı ve Selofan Band İnceleme Sonuçları

Bulgular	Direkt Dışkı (475)		Selofan Band (475)		D+SB	
	n	%	n	%	n	%
Parazit saptanmayan	312	65.5	290	61	212	44.6
Parazit saptanan	163	34.3	185	38.9	263	55.3
Tek parazit	125	26.5	181	38.1	201	42.3
Birden fazla parazit	38	8	4	0.8	62	13
Sadece protozoon	150	31.5	-	-	69	14.5
Sadece helmint	7	1.4	185	38.9	117	24.6
Protozoon+helmint	6	1.2	-	-	69	14.5
<i>A.lumbricoides</i>	4	0.8	1	0.2	5	1.05
<i>T.trichiura</i>	-	-	-	-	-	-
<i>T.saginata</i>	-	-	5	1.05	5	1.05
<i>H.nana</i>	9	1.8	1	0.2	10	2.1
<i>E.vermicularis</i>	-	-	182	38.3	182	38.3
<i>G.intestinalis</i>	73	15.3	-	-	73	15.3
<i>E.coli</i>	54	11.3	-	-	54	11.3
<i>E.histolytica</i>	26	5.4	-	-	26	5.4
<i>I.butschlii</i>	73	15.3	-	-	73	15.3
<i>C.mesnili</i>	10	2.1	-	-	10	2.1

Saygı ve arkadaşları (6) Sivas'ta yaptıkları bir çalışmada selofan band ve direkt dışkı incelemeleri sonucunda parazit görülme oranını % 50.3, başka bir çalışmalarında sadece selofan band incelemesinde % 53.4 olarak bildirmişlerdir (1).

Durmaz ve Durmaz (5,7) Malatya'da direkt dışkı ve selofan band incelemesi sonucunda parazit saptananların oranını % 27.3 ve % 50 olarak bildirmişlerdir.

Unat ve arkadaşları (9) Urfa'da direkt dışkıda % 87.5 oranında parazit saptamışlardır.

Biz de daha önce yaptığımız çalışmalarda Elazığ yöresinde direkt dışkı incelemesi sonucunda parazit görülenlerin oranını % 43.75 ve % 54.76 olarak bildirmiştik (2,4). Dışkı ve selofan band incelemesinin birlikte yapıldığı çalışmalarda; merkez ilkokullarında % 51-74.4, köy ilkokullarında % 68-93.3 ve yine başka kesimde yaptığımız bir çalışmada ise % 98.8 oranında parazitli birey bulunduğunu saptamıştık (3,8).

Direkt dışkı ve selofan bandın birlikte incelenmesi sonu-

cunda parazit görülme oranının yükselceği birçok araştırmacı tarafından vurgulanmıştır (1,3,5-8,10).

Yapılan çalışmalardan çıkan önemli bir sonuç, *Taenia* infeksiyonlarının saptanmasında selofan band incelenmesinin en az dışkı incelemesi kadar iyi sonuç verdiğidir (1,3,10). Nitekim çalışmamızda saptadığımız beş *Taenia* olgusu selofan band inceleme sonucunda ortaya konmuştur. Direkt incelemede *Taenia* yumurtası saptanamamıştır.

Çalışmamızda; 7 aylık - 14 yaş arası toplam 475 hastanın direkt dışkı incelemesi sonucunda 163 (% 34.3)'ünde parazit saptanırken, selofan band incelemesi ile 185 (% 38.9)'ünde parazit saptandı. Direkt dışkı ve selofan band incelemesi birlikte değerlendirildiğinde ise parazit görülme oranı % 55.3 gibi yüksek bir değere çıkmaktadır. Burada da görüldüğü gibi selofan band ile saptanan parazit oranı direkt dışkı incelenmesinden daha fazladır. Buna karşın selofan band uygulanması her nedense rutin hale gelememiştir. Çalışmamızda toplam 475 dışkı ve selofan band incelemesi, laboratuvarımıza başvuran hastalarda yapılmıştır. Parazitolojik inceleme için gönderilen toplam hasta sayısı 12 626'dır. Direkt dışkı incelemesi ve selofan band incelemesi birlikte istenen hasta sayısı ise toplam hasta sayısının ancak % 3'ünü oluşturmaktadır. Bu oranın da çok düşük olduğu açıkça görülmektedir.

Yurdumuzda oyun ve okul çağı çocuklarında yaygın görülen bir infeksiyon olan enterobiyazın tanısı ancak selofan band yöntemi ile mümkündür (12). Bu yöntemle *Taenia* infeksiyonlarının tanısında da olumlu sonuç alındığı düşünüldüğünde, selofan band incelemesinin değeri bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Ülkemizde parazitli bireylerin oranının sağlıklı şekilde, ancak selofan band ve direkt dışkı incelemelerinin birlikte yapıldığı çalışmalarla ortaya konulabileceği kanısındayız.

Sonuçlarımız diğer araştırmacıların bulguları ile uyumludur. Elazığ ve yöresinde daha önce yaptığımız çalışmalarla, bu çalışmada saptadığımız oranlar arasında belirgin bir fark gö-

rülmektedir. Elde ettiğimiz sonuçlar yöremizde parazitlerin yaygın olduğunu bir kere daha ortaya çıkarmaktadır.

Kaynaklar

1. Saygı G, Özçelik S, Demir F. Sivas'ta ilköğretim birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinde enterobiyaz ve tenyaz görülme durumu. *Türk Parazitol Derg* 1991; 15 (2): 67-74.
2. Yılmaz M, Kökçam İ, Ay S. Elazığ Akıl ve Sinir Hastalıkları Hastahanesi'ndeki hastalarda barsak parazitlerinin dağılımı. *Türk Parazitol Derg* 1991; 15 (2): 51-3.
3. Yılmaz M., Ay S., Kılıç S.: Elazığ merkez ve bazı okullarında bağırsak parazitlerinin dağılımı. *Türk Parazitol Derg* 1991; 15 (2): 55-8.
4. Yılmaz M, Ay S, Orak S. Elazığ belediyesi temizlik işçileri ve EBK işçilerinde bağırsak parazitlerinin dağılımı. *Türk Parazitol Derg* 1991; 15 (2): 59-62.
5. Durmaz B, Durmaz R. İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji Laboratuvarı'na gelen 523 hastada bağırsak parazitlerinin dağılımı. *Türk Parazitol Derg* 1991; 15 (1): 61-6.
6. Saygı G, Yılmaz M, Özçelik S. Sivas Kapalı Cezaevi hükümlü, tutuklu ve personeline bağırsak parazitlerinin araştırılması. *Türk Parazitol Derg* 1991; 15 (1): 67-75.
7. Durmaz B, Durmaz R. Kasaplar ve ailelerinde bağırsak parazitlerinin araştırılması. *Türk Parazitol Derg* 1991; 15 (1):77-83.
8. Yılmaz M, Ay S. Harput Çocuk Yuvası 6-12 yaş grubu çocuklarda parazitolojik incelemeler. *Türk Parazitol Derg* 1988; 12 (3): 297-302.
9. Unat E.K, Akaslan İ, Akaslan S. Şanlıurfa'da 4 ilköğretim öğrencilerin dışkılarının parazitolojik açıdan incelenmesi sonuçları. *Türk Parazitol Derg* 1989; 13 (3-4): 75-80.
10. Saygı G, Yılmaz M.: Sivas Halk Eğitim Merkezi kursiyerlerinde ve akrabalarında bağırsak asalaklarının araştırılması. *Türk Parazitol Derg* 7 1984; (1-2): 73-82.
11. Pamukçu M, Özer M, Çolak D.: Enterobiasis olgularının saptanmasında selofan band örneklerinin bir, iki ve üç kez alınmasının önemi. *Türk Parazitol Derg* 1991; 15 (2): 49-58.
12. Unat EK. *Tıp Parazitolojisi*. 3. baskı. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayınları, 1982: 300-9.